

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Š., s.r.o.**, so sídlom v B., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. V. S., advokátom, Advokátska kancelária so sídlom v K., proti žalovaným **1/ Slovenskej republiky - Ministerstvu školstva Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Stromová č. 11, **2/ Slovenskej republiky - Krajskému školskému úradu v Košiciach**, so sídlom v Košiciach Komenského č. 52, **3/ Slovenskej republiky - Krajskému úradu v Košiciach**, so sídlom v Košiciach, Komenského č. 52, **4/ Slovenskej republiky - Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, **5/ Slovenskej republiky - Ministerstvu financií Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 5, **6/ Obvodnému úradu v Košiciach**, so sídlom v Košiciach, Komenského č. 52, zastúpenému JUDr. A. T., advokátom, Advokátska kancelária so sídlom v K., za účasti krajského prokurátora v Košiciach, **o zaplatenie 7 302 662,15 € (220 000 000,-- Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 14 C 204/2002, v konaní o dovolaní žalovaného 6/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. januára 2010 sp.zn. 3 Co 331/2009 rozhodol

t a k t o :

Dovolanie žalovaného 6/ **o d m i e t a .**

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 19. júna 2007 č.k. 14 C 204/2002-864 uložil žalovanému 6/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 220 000 000,-- Sk s úrokom z omeškania vo výške 17,6% z dlžnej sumy ročne, od 13.5.1999 do 19.6.2007 v sume 315 064 110,-- Sk a od 20.6.2007 so 17,6% úrokom z omeškania ročne z dlžnej sumy až do zaplatenia, do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Proti žalovaným 1/ až 5/ žalobu zamietol. Žalovanému 6/

uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v sume 15 750 448,-- Sk na účet jeho právneho zástupcu JUDr. V. S. do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Rozhodol o povinnosti žalobcu nahradiť trovy žalovanému 1/ a žalovaným 3/ až 5/ a žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal zo zistenia, že žalobca ako jeden z víťazov verejnej súťaže na zriadenie distribučných centier s dodávkou tovarov na výrobu jedál pre zariadenia školského stravovania na Slovensku vyhlásenej Ministerstvom školstva SR 5. júna 1998 v postavení dodávateľa uzavrel 6.10.1998 s pôvodne žalovanými Okresnými úradmi Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice – okolie, Michalovce, Trebišov, Sobrance, Gelnica, Spišská Nová Ves a Rožňava ako odberateľmi samostatne s každým obsahovo totožné zmluvy o kúpe a predaji potravín pre výrobu jedál vo všetkých zariadeniach školského stravovania žiakov základných škôl a predškolských zariadení v okrese (ďalej len zmluva). Predmetom týchto zmlúv bola kúpa a predaj potravín pre výrobu jedál a to vo forme dodávok potravín podľa požiadaviek a výberu potravín odberateľom v dohodnutých termínoch a odbery odberateľom prostredníctvom všetkých ním riadených zariadení za odplatu. V Čl. 13 sa zmluvné strany dohodli, že v prípade, ak odberateľ bez predchádzajúceho písomného súhlasu dodávateľa poverí iného dodávateľmi potravín do ním riadených zariadení školského stravovania pre výrobu jedál žiakom základných škôl a predškolských zariadení, zaplatí dodávateľovi, okrem náhrady škody aj zmluvnú pokutu vo výške 20 000 000,-- Sk. Keďže okresné úrady porušili povinnosť vyplývajúcu z citovaného článku zmluvy, žalobca uplatnil nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty v sume 20 000 000,-- Sk voči jednotlivým okresným úradom. V súvislosti so zánikom pôvodne žalovaných okresných úradov, okresný súd riešil otázku právneho nástupníctva. V zmysle právneho názoru Krajského súdu v Košiciach vysloveného v zrušujúcom uznesení z 29. septembra 2006 sp.zn. 5 Co 463/2005 dospel k záveru, že práva a povinnosti okresných úradov z majetkoprávneho vzťahu, akým je aj dohodnutá zmluvná pokuta za zavinené nesplnenie povinností zo zmlúv o kúpe a predaji potravín, prešli na Krajský úrad v Košiciach v súlade s ustanovením § 8 ods. 9 zákona č. 515/2003 Z.z. Žalobu preto proti žalovanému štátu (žalovaný 1/ až 5/) pre nedostatok jeho pasívnej legitímácie zamietol. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania mal preukázané, že zo strany všetkých prednostov žalovaných okresných úradov bola skutočná vôľa zmluvu uzavrieť a aj ju realizovať. Právne úkony nimi uzavreté preto netrpia ani vadami vôle a ani vadami prejavu vôle a boli teda uzavreté v súlade s ustanovením § 37 ods. 1 OZ. V súvislosti s porušením Čl. 13 zmluvy vzal za základ svojho rozhodnutia zistenie, že pôvodne žalovaní (odberatelia) si zabezpečovali po podpísaní zmlúv nákup potravín na výrobu jedál v školských a predškolských zariadeniach sami, prostredníctvom vedúcich

školských jedálni od rôznych dodávateľov s využitím miestnych predajných kapacít. Takýto nákup tovaru, bez predchádzajúceho písomného súhlasu žalobcu, považoval za porušenie povinnosti uvedenej v Čl. 13 zmluvy. Keďže všetci pôvodne žalovaní porušili zmluvnú povinnosť, ktorá bola zabezpečená zmluvnou pokutou a dohoda o zmluvnej pokute bola urobená v písomnej forme s určením jej výšky, dospel k právnemu názoru, že žalobcovi vzniklo právo na jej zaplatenie (§ 544 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka - ďalej len OZ). Pri posudzovaní primeranosti jej rozsahu vychádzal z tvrdenia žalobcu o predpokladanom ušlom zisku, ktorý by žalobca dosiahol po dobu piatich rokov trvania zmluvných vzťahov (žalobca vyčíslil predpokladaný zisk sumou 285 000 000,-- Sk až 300 000 000,-- Sk). Dospel k záveru, že ak žalobca od žalovaných žiadnu náhradu škody nepožaduje, uplatňovaná zmluvná pokuta zohľadňuje hodnotu aj význam zabezpečovanej povinnosti a nahradzuje aj čiastočne škodu (ušlý zisk), ktorá žalobcovi vznikla. Nezistil žiaden dôvod, ktorý by zakladal neplatnosť niektorej zo zmlúv v zmysle ustanovenia § 39 OZ, lebo zmluvy neodporujú žiadnemu ustanoveniu Občianskeho zákonníka, ani inému zákonu. Rovnako nezistil ani rozpor zmlúv s dobrými mravmi. Žalobe preto v celom rozsahu vo vzťahu k žalovanému 6/ vyhovel. Rozhodnutie o priznaní úroku z omeškania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 517 ods. 1 a 2 OZ. Vzhľadom na plný úspech v konaní priznal žalobcovi voči neúspešnému žalovanému 6/ a rovnako žalovanému 1/ a žalovaným 3/ až 5/ voči žalobcovi náhradu trov konania (§ 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešnému žalovanému 2/ trovy nepriznal, lebo mu žiadne nevznikli.

Krajský súd v Košiciach potom, ako Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesením zo 14. júla 2009 sp.zn. 4 Cdo 254/2008 jeho rozsudok zo 7. júla 2008 sp.zn. 3 Co 309/2007, rozsudkom z 26. januára 2010 sp.zn. 3 Co 311/2009 znovu potvrdil rozsudok okresného súdu v jeho napadnutej vyhovujúcej časti, t.j. vo výroku o povinnosti žalovaného 6/ zaplatiť žalobcovi 220 000 000,-- Sk s úrokom z omeškania vo výške 17,6 % z dlžnej sumy ročne, od 13. mája 1999 do 19. júna 2007 v sume 315 064 110,-- Sk a od 20. júna 2007 so 17,6 % úrokom z omeškania ročne z dlžnej sumy až do zaplatenia. Rozsudok súdu prvého stupňa zrušil vo výroku o trovách konania vo vzťahu žalobcu a žalovaného 6/ a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

K námietke odvolateľa spočívajúcej v tom, že okresný súd nevykonal ním navrhnutý dôkaz výsluchom všetkých prednostov pôvodných žalovaných, čím mu odňal možnosť konať pred súdom uviedol, že nevykonanie navrhovaného dôkazu by bolo možné podradiť

pod ustanovenie § 221 ods. 1 písm. a/ O.s.p. len v takom prípade, ak by súd prvého stupňa nevykonal žiadny z odvolateľom navrhovaných dôkazov a tak založil vadu odňatia možnosti konať pred súdom. O takýto prípad však v danej veci nejde, lebo okresný súd vypočul troch prednostov, oboznámil sa s písomnými prejavmi ďalších dvoch a s obsahom písomných zmlúv. Z týchto dôkazov nevyplývali žiadne pochybnosti o relevancii vôle pôvodných žalovaných z hľadiska jej danosti, vážnosti, určitosti a zrozumiteľnosti. Podľa odvolacieho súdu, vykonanie týchto dôkazov bolo postačujúce pre záver, že ide o právne úkony uzavreté v súlade s ustanovením § 37 ods. 1 OZ. Okresný súd preto nevykonaním všetkých navrhnutých dôkazov, neodňal žalovanému 6/ možnosť konať pred súdom. Nevykonanie dôkazu výsluchom ďalších bývalých prednostov okresných úradov v odvolacom konaní odôvodnil tým, že ich výsluch by nebol spôsobilý preukázať absenciu slobodnej vôle pôvodne žalovaných. Zo strany žalovaného 6/ neboli ani tvrdené právne významné skutočnosti odôvodňujúce nedostatok slobodnej vôle (žalovaný 6/ odôvodňoval nedostatok z hľadiska pohnutí, ktoré viedli pôvodne žalovaných k uzavretiu zmlúv). Keďže dospel k záveru, že v kúpnych zmluvách je povinnosť, ktorej porušenie bolo zabezpečené zmluvnou pokutou, stanovená jednoznačne, ani z hľadiska určitosti a zrozumiteľnosti právnych úkonov nepovažoval výsluch ďalších bývalých prednostov za nevyhnutný.

V otázke vecnej legitímácie na strane žalovaného sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, ktorý už predtým vyslovil v svojom zrušujúcom uznesení z 29. septembra 2006 sp.zn. 5 Co 463/2005, že právnym nástupcom zrušených okresných úradov sa stal Krajský úrad Košice a nie štát.

V súvislosti s povinnosťou uvedenou v Čl. 13 zmluvy, ktorej nesplnenie bolo zabezpečené zmluvnou pokutou uviedol, že záver o neurčitosti alebo nezrozumiteľnosti právneho úkonu predpokladá, že ani jeho výkladom nemožno dospieť k nepochybnému poznaniu, čo chcel účastník občianskoprávneho vzťahu vyjadriť. V danej veci dospel k záveru, že v kúpnych zmluvách bola v dohode o zmluvnej pokute jednoznačne špecifikovaná povinnosť, za porušenie ktorej bola dohodnutá zmluvná pokuta. Jej zaplatenie v sume 20 000 000,-- korún sa vzťahovalo na akýkoľvek prípad nákupu potravín pre výrobu jedál odberateľmi u iného predajcu než žalobcu bez jeho predchádzajúceho písomného súhlasu. Ani gramatickým a logickým výkladom právneho úkonu nebolo možné dospieť k záveru, že pod pojmom poveriť iného dodávateľom potravín je treba rozumieť uzavretie kúpnej zmluvy bez súhlasu žalobcu s iným dodávateľom na základe výberového konania.

Právny úkon v časti dohody o zmluvnej pokute preto nie je z dôvodu jeho neurčitosti v zmysle § 37 ods. 1 OZ neplatný. Za správny považoval aj záver súdu prvého stupňa, že ani rozsah dojednanej zmluvnej pokuty nie je v rozpore s dobrými mravmi a preto toto dojednanie nie je v zmysle § 39 OZ pre rozpor s dobrými mravmi neplatné. K tomuto záveru uviedol, že pri posudzovaní primeranosti výšky zmluvnej pokuty súd vychádza z hodnoty a významu zabezpečovanej povinnosti, ako aj z ďalších právne významných okolností. Prihliadnuc na to, že žalobca mal byť po dobu piatich rokov výhradným dodávateľom potravín pre školské stravovanie žiakov základných škôl a predškolských zariadení celého Košického kraja, že jeho predpokladaný zisk mal za 5 rokov dosiahnuť až 300 000 000,-- Sk a že nepožadoval od odberateľov náhradu škody, považoval rozsah dohodnutej zmluvnej pokuty za akceptovateľný. K nevykonaniu znaleckého dokazovania na vyčíslenie výšky ušlého zisku uviedol, že tento dôkaz nie je spôsobilý dokázať, že zmluvy v časti dohody o zmluvnej pokute sú pre ich neprimeranosť neplatné. Samotný žalovaný 6/ totiž uznal, že žalobca by za predpokladu plnenia zmluvy po dobu 5 rokov dosiahol zisk 139 440 000,-- Sk. Výška dohodnutej zmluvnej pokuty ani podľa výpočtu odvolateľa neprevyšuje mnohonásobne právo, ktoré zabezpečuje.

Pokiaľ žalovaný 6/ namietal, že súd prvého stupňa prejudiciálne neskúmal neplatnosť zmlúv zo dňa 6.10.1998 v spojitosti s ustanovením § 24a zákona č. 263/1993 Z.z. o verejnom obstarávaní uviedol, že z listín nachádzajúcich sa v spise tak ani nemohol urobiť (Ministerstvo školstva SR mu oznámilo, že príslušná dokumentácia sa na ministerstve nenachádza). Navyše, pôvodní žalovaní neunesli povinnosť tvrdenia, lebo neuviedli konkrétne, k porušeniu ktorého ustanovenia zákona o verejnom obstarávaní malo dôjsť. Za nedôvodnú považoval aj obranu žalovaného 6/, že pôvodní žalovaní porušenie zabezpečovanej povinnosti nezavinili. Z výsledkov vykonaného dokazovania totiž vyplýva, že po voľbách noví prednostovia okresných úradov zmluvy odmietli akceptovať považujúc ich za neplatné. Pôvodní žalovaní nepreukázali nemožnosť plniť zmluvy od novembra 1998 pre existenciu platných zmlúv s inými dodávateľmi a nepreukázali ani to, že žalobca neposkytol potrebnú súčinnosť vo forme spracovania metodiky pre prevádzku nového školského stravovania, vo forme zaškolenia zamestnancov pôvodných žalovaných a že neboli zriadené distribučné centrá. V danej veci neprichádza preto do úvahy aplikácia ustanovenia § 545 ods. 3 OZ.

Rozhodnutie o zrušení rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania vo vzťahu žalobcu a žalovaného 6/ odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie v rozsahu, v ktorom odvolací súd potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti žalovaného 6/ zaplatiť žalobcovi žalovanú istinu s príslušenstvom, žalovaný 6/ (ďalej len dovolateľ). Navrhol rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil tým, že odvolací súd sa odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v zrušujúcom uznesení zo 14. júla 2009 sp.zn. 4 Cdo 254/2008 (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a že odvolací súd mu nesprávnym postupom odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). K prvému dôvodu prípustnosti uviedol, že odvolací súd nevykonal dôkaz výsluchom všetkých bývalých prednostov okresných úradov napriek tomu, že dovolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení upozornil, že nevykonanie tohto dôkazu by mohlo byť považované za porušenie práva účastníka konania na spravodlivý proces. Pokiaľ ide o vadu odňatia možnosti konať pred súdom, nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že v danej veci nevykonanie dôkazu nie je takouto vadou. Podľa jeho názoru výsluch všetkých bývalých prednostov okresných úradov bol nevyhnutný z dôvodu možného preukázania relevancie vôle pôvodných žalovaných z hľadiska jej danosti, vážnosti, určitosti a zrozumiteľnosti a z dôvodu preukázania okamihu, kedy sa každý z pôvodne žalovaných mal dopustiť porušenia zmluvnej povinnosti (túto skutočnosť v súčasnosti už nebolo možné dokázať predložením písomných zmlúv). Dovolanie odôvodnil tiež tým, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne právne posúdenie veci a že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že jeho dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu. Keďže odvolací súd dovolanie proti tomuto rozsudku nepripustil, dovolanie podľa § 238 ods. 3 O.s.p. nie je prípustné a nie je prípustné ani podľa § 237 O.s.p. K tvrdeniu dovolateľa, že súdy nižších stupňov zasiahli do jeho procesných práv tým, že nevykonali ním navrhnuté dôkazy uviedol, že podľa konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu aj Ústavného súdu Slovenskej republiky, nevykonanie všetkých dôkazov navrhnutých účastníkom nie je postup, ktorým súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom. Ak preto odvolací súd (okresný súd) nevykonal

niektorý z dovolateľom navrhnutých dôkazov, lebo jeho vykonanie nepovažoval z hľadiska dôležitosti pre vec za významné, neodňal tým dovolateľovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Vzhľadom na uvedené navrhol, dovolanie ako neprípustné odmietnuť a priznať mu trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie bolo podané v lehote určenej v § 240 ods. 1 O.s.p., osobou oprávnenou na tento procesný úkon skúmal ďalej, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré možno podľa zákona napadnúť týmto opravným prostriedkom. Dospel pritom k záveru, že dovolanie v danej veci nie je prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V preskúmvanej veci dovolateľ napadol dovoláním rozhodnutie odvolacieho súdu vydané vo forme rozsudku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie nesmeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie podľa § 238 ods. 1 O.s.p. preto nie je prípustné. Nejedná sa ani o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p. v znení účinnom do 28. februára 2010).

Napokon nejde ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), lebo dovolací súd v svojom zrušujúcom uznesení nevyslovil žiaden právny názor na otázku dôvodnosti resp. nedôvodnosti žaloby, ktorý by bol pre odvolací súd záväzný. Dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil len z dôvodu, že bol pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľný. V rozhodnutí nevydal ani žiaden procesný pokyn, ktorým by uložil odvolaciemu súdu povinnosť doplniť dokazovanie výsluchom svedkov. V odôvodnení rozhodnutia len naznačil možné porušenie práva na spravodlivý proces nevyhovením návrhu žalovaného 6/

na doplnenie dokazovania. Rozhodnutie, či odvolací súd v ďalšom konaní dokazovanie doplní, však ponechal na jeho úvahu. Dovolateľ preto neopodstatnene namietal, že v danej veci z hľadiska prípustnosti dovolania ide o prípad v zmysle § 238 ods. 2 O.s.p.

V zmysle ustanovenia § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných pod písm. a/ až g/ tohto ustanovenia. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v tomto zákonom ustanovení, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v prejednávanej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania nesprávne obsadeným súdom). Osobitne sa zaoberal námietkou dovolateľa, že konanie trpí vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné, ak bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Dôvodom, zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Podľa názoru odvolacieho súdu v posudzovanej veci konanie pred odvolacím súdom nebolo takouto vadou postihnuté.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že odvolací súd mu odňal možnosť konať pred súdom tým, že nevykonával ním navrhnuté dôkazy, treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry platí, že takýto postup súdu nemožno zásadne považovať za odňatie možnosti konať pred súdom.

Účastníci sú totiž povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov (§ 120 ods. 1 veta prvá a § 125 veta prvá O.s.p.). O tom, ktoré z navrhnutých dôkazov (ale aj tých, ktoré navrhnuté neboli) budú vykonané, rozhoduje však súd. Z uvedeného je zrejmé, že Občiansky súdny poriadok účastníkovi konania priznáva právo vykonanie určitého dôkazu navrhnúť. Toto procesné oprávnenie dovolateľ v danej veci aj využil (nebolo mu odňaté). Rozhodnutie o tom, či navrhnutý dôkaz bude vykonaný, ponecháva súdu. Odvolací súd preto svojim postupom dovolateľa nevytlúčil z realizácie žiadneho procesného práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva.

V posudzovanej veci nejde ani o prípad, kedy by odvolací súd (súd prvého stupňa) nevykonal žiaden účastníkmi navrhnutý dôkaz. Pokiaľ ide o význam označených dôkazov pre rozhodnutie vo veci samej, odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia vyporiadal s tým, prečo nepovažoval výsluch ďalších bývalých prednostov za nevyhnutný a teda z akých dôvodov tento dôkaz napokon nevykonal. Dovolanie preto podľa § 237 písm. f/ O.s.p. prípustné nie je.

Dovolací súd nezistil ani existenciu žiadneho ďalšieho dôvodu obsiahnutého v taxatívnom výpočte uvedenom pod písmenami a/ až d/, e/ a g/ § 237 O.s.p. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

Keďže prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného 6/ v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Dovolací súd nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, ktoré pozostávali z odmeny jeho právneho zástupcu za vyjadrenie k dovolaniu, nakoľko ich nepovažoval, vzhľadom na neprípustnosť dovolania, za trovy potrebné na účelné bránenie práva (§ 142 ods. 1 v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. septembra 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová

Odlišné stanovisko sudcu JUDr. Rudolfa Čirča

Podľa § 243b ods. 6 Občianskeho súdneho priadku (ďalej len „O.s.p.“) pripájam toto odlišné stanovisko k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. septembra 2010 sp.zn. 6 Cdo 94/2010.

Nesúhlasím s väčšinovým rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie žalovaného 6/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. januára 2010 sp.zn. 3 Co 331/2009. Zastávam názor, že konanie pred krajským súdom ako odvolacím súdom bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. odňatím možnosti žalovanému 6/ konať pred súdom. Táto vada je daná skutočnosťou, že odvolací súd nevykonal dôkazy navrhnuté žalovaným 6/, hoci mohli mať pre rozhodnutie podstatný význam, resp. že pri rozhodovaní o tom, ktoré s navrhovaných dôkazov vykoná, nerešpektoval princíp „rovnosti zbraní“, a že jeho rozhodnutie je aj čiastočne nepreskúmateľné pre nedostatočné odôvodnenie týkajúce sa objasnenia niektorých dôležitých skutkových okolností a s tým súvisiacich právnych záverov. Svoj právny názor odôvodňujem takto:

V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou so všeobecných záruk spravodlivého prejednaní veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Táto zásada zabezpečuje, aby v súdnom konaní mali jeho účastníci rovnaké postavenie. „Rovnosť zbraní“ spočíva v rovnakom postavení účastníkov súdneho konania sa prejavuje v procesnoprávnom postavení účastníkov konania, v spôsobe a rozsahu dokazovania a v iných oblastiach spojených so súdnym uplatňovaním práva. Zachovanie „rovnosti zbraní“ z pohľadu spôsobu a rozsahu vykonávaného dokazovania sa týka aj oprávnenia účastníkov konania navrhovať dôkazy. Možnosť navrhovania dôkazov je spojená s princípom dôkazného bremena, ktorého úspešnosť sa v súdnom spore viaže na schopnosť predložiť adekvátne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Výber dôkazných prostriedkov je na vôli účastníka konania, no o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané a ktoré nie, rozhoduje súd podľa svojej voľnej úvahy. Obsahom záruky na spravodlivý súdny proces z pohľadu oprávnenia navrhovať dôkazy je limitovanie tejto voľnej úvahy súdu. Týmto limitom je požiadavka, aby nevykonanie navrhnutých dôkazov alebo vykonanie iných dôkazov nepostavilo účastníka konania do jasne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s jeho odporcom v súdnom spore (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Feldbrugge c. Holandsko z roku 1986). V súvislosti s rozhodnutím súdu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná a ktoré nie, to teda znamená, že účastník konania nesmie byť týmto rozhodnutím

znevýhodnený oproti druhému účastníkovi. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky nevykonanie účastníkom navrhnutého dôkazu môže byť porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie dokonca aj bez priamej spojitosti s porušením zásady „rovnosti zbraní“. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze z 26. januára 2010 sp.zn. III. ÚS 332/09 vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ak tento mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, je porušením práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

V prejednávanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že súd prvého stupňa vyhovel návrhu žalobcu na vykonanie dôkazu výsluchom jeho štatutárneho zástupcu Mgr. Zoltána Heistera, ktorý sa ako jeho splnomocnený zástupca v čase uzatvorenia zmlúv s pôvodnými žalovanými (jedenástimi okresnými úradmi) mal zúčastniť rokovaní s ich štatutárnymi zástupcami (prednostami okresných úradov), a ktorý podrobne vypovedal o okolnostiach uzavretia zmlúv, ich obsahu a najmä obsahu povinnosti, z porušenia ktorej žalobca odvodzoval uplatnený nárok. Pokiaľ súd prvého stupňa vyhovel návrhu žalobcu a vypočul ním navrhnutú kľúčovú osobu na preukázanie jeho tvrdení, no na druhej strane nevyhovel návrhu druhej strany sporu na vypočutie všetkých štatutárnych zástupcov pôvodných žalovaných (ďalej len „okresných úradov“), hoci voči každému z týchto pôvodných žalovaných bol uplatnený samostatný nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty zo samostatne uzavretej zmluvy s každým z nich, a pokiaľ odvolací súd z tohto nesprávneho postupu prvostupňového súdu nevyvodil žiaden procesný dôsledok, bola tým porušená zásada „rovnosti zbraní“ a tým aj právo žalovanej strany na spravodlivé súdne konanie. Konanie pred súdmi v základnom konaní tak bolo ako celok postihnuté vadou spočívajúcou v odňatí možnosti žalovanému 6/ konať pred súdom. Už len z tohto dôvodu bolo dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné a súčasne dôvodné.

Povahu odňatia možnosti žalovanému 6/ konať pred súdom má aj čiastočne nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu. Odvolací súd (zhodne so súdom prvého stupňa stotožňujúceho sa s interpretáciou žalobcu) považoval za správnu takú interpretáciu dohodnutej povinnosti okresných úradov „bez písomného súhlasu žalobcu nepoveriť iného dodávkami potravín do nimi riadených zariadení školského stravovania pre výrobu jedál žiakom základných škôl a predškolských zariadení“ (teda povinnosti okresných úradov vyžiadať si predchádzajúci písomný súhlas žalobcu, ak by sa rozhodli poveriť iného dodávkami potravín pre výrobu jedál), podľa ktorej porušenie tejto povinnosti

s následkom vzniku povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu vo výške 20 000 000,-- Sk sa vzťahovalo na akýkoľvek prípad nákupu potravín pre výrobu jedál okresnými úradmi u iného predajcu než žalobcu bez jeho písomného súhlasu. Pri takejto interpretácii požiadavka na presvedčivosť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu podľa môjho názoru vyžadovala, aby z neho bolo zrejmé, kedy, teda v ktorom okamihu, a akým konkrétnym spôsobom každý z okresných úradov porušil uvedenú povinnosť, a teda kedy žalobcovi vzniklo subjektívne právo (z ktorého vyplývajúci nárok bol predmetom sporu) na zaplatenie zmluvnej pokuty. Bez doplnenia odôvodnenia v tomto smere by totiž za porušenie tejto povinnosti v zmysle interpretácie odvolacieho súdu (akýkoľvek nákup) musel byť považovaný už prvý nákup uskutočnený niektorým zo zamestnancov okresných úradov (napr. zamestnankyňou zastávajúcou pracovnú pozíciu vedúcej školskej jedálne v zariadení školského stravovania), ktorý by spočíval napr. v nákupe kilogramu chleba, či soli, resp. v nákupe v hodnote 1,-- Sk. Akceptujúc aj takúto situáciu však odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nemožno považovať za presvedčivé. Skutkový a aj právny záver odvolacieho súdu by sa javil ako absurdný, odporujúci zdravému rozumu a teda neudržateľný. Ak by takáto interpretácia zodpovedala skutočnej vôli zmluvných strán (takéto skutkové zistenie však zo spisu nevyplýva), išlo by v tejto časti zmluvy o právny úkon odporujúci dobrým mravom, a tým aj základným všeobecným predstavám o spravodlivosti.

Za nepresvedčivé považujem aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v časti, v ktorej interpretoval samotný obsah slov „nepoveriť iného“. Odvolací súd totiž v rozpore s obsahom uzavretých zmlúv, v ktorých žalobca vystupoval ako dodávateľ a každý z okresných úradov ako odberateľ, a v kontexte ktorých sa pod slovom „iný“, (vychádzajúc i z gramatického významu tohto slova), mal rozumieť tretí subjekt (teda iný subjekt ako žalobca a okresné úrady), za „poverenie iného“ považoval aj nákup realizovaný samotnými okresnými úradmi, teda nie iným (tretím) subjektom. Za „poverenie iného“ tak považoval aj priamy nákup potravín okresnými úradmi u predajcov. To znamená, že o týchto predajcoch, v rozpore s ich skutočným postavením, uvažoval ako o poverených dodávateľoch (nákupcoch). Zo zistených skutočností vyplývajúcich z dokazovania vykonaného súdmi v základnom konaní je pritom zrejmé, že uzavretím zmlúv o kúpe a predaji potravín na výrobu jedál v zariadeniach školského stravovania vo forme ich dodávok (kúpa, resp. nákup potravín žalobcom = dodávka) a odberu (predaj potravín žalobcom okresným úradom = odber) sa mal nahradiť dovtedajší spôsob zabezpečovania týchto potravín, spočívajúci v ich priamom nákupe okresnými úradmi (prostredníctvom zamestnancov pracovne zaradených

v zariadeniach školského stravovania), tak, že ich nákup bude zabezpečovať žalobca. Ak by okresné úrady chceli poveriť iného rovnakou činnosťou, na akú sa zaviazal žalobca, t.j. nákupom potravín na výrobu jedál, mohli tak urobiť len s predchádzajúcim písomným súhlasom žalobcu, pričom pre prípad porušenia tejto povinnosti bola dohodnutá zmluvná pokuta. Zastávam preto názor, že priamy nákup potravín okresnými úradmi u predajcov, teda pokračovanie v dovtedajšom spôsobe ich zabezpečovania, nemožno v žiadnych súvislostiach považovať za „poverenie iného“ ich nákupom (predajcov nemožno považovať za dodávateľov poverených nákupom). Pri inom výklade, z ktorého vychádzal odvolací súd, s prihliadnutím na všeobecne známu skutočnosť, že niektoré potraviny pre výrobu jedál musia byť zabezpečované prakticky denne, požiadavka na vyžiadanie si písomného súhlasu žalobcu na akýkoľvek aj drobný (bagatel'ný) nákup, realizovaný vedúcou niektorej školskej jedálne s následkom vzniku povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu vo výške 20 000 000,-- Sk pre prípad nesplnenia tejto povinnosti, by nemohla byť myslená vážne. Bez jasnej odpovede na tieto dôsledky, ktoré pripúšťa výklad odvolacieho súdu, odôvodnenie jeho rozsudku nespĺňa požiadavku presvedčivosti.

V Bratislave 28. septembra 2010

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
s u d c a

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová